DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

Warszawa, 10 lipca 1952 | Nr 12 | Poz. 126—137

TREŚĆ:

126.

ZARZĄDZENIE Nr 119
MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 6 czerwca 1952 r.

w sprawie ograniczenia stosowania łączników z żeliwa ciągliwego.

(L. dz. D.VII/3/3421/52)

W związku z niedoborem łączników z żeliwa ciągliwego do rur stalowych gwintowanych zarządzam, co następuje:

§ 1. W instalacjach centralnych ogrzewań ogranicza się stosowanie łączników z żeliwa ciągliwego do rur gwintowanych o średnicy nieprzekraczającej 50 m/m w świetle. Rury o większych średnicach łączyć należy przez spawanie.

§ 2. Przy układaniu przewodów centralnych ogrzewań o średnicach poniżej 50 m/m w świetle zaleca się stosowanie w miarę możności spawania, jednak do średnic nie mniejszych niż 30 m/m w świetle, z uwagi na duże możliwości zmniejszenia przekroju przez zatopienie otworu i niewspółmierny koszt spawania w stosunku do kosztu kształtki.

§ 3. Do czasu wydania przepisów o sposobie wykonywania i warunkch odbioru wewnętrznych instalacji gazowych zezwala się na stosowanie do tych instalacji łączników wszystkich średnic.

§ 4. W instalacjach sprężonego powietrza należy stosować sposób łączenia przewodów, zapewniający trwałość połączenia, oraz bezpieczeństwo i ciągłość ruchu.

§ 5. Zabrania się stosowania łączników ocynkowanych wszystkich średnic do łączenia przewodów wykonywanych z rur czarnych.

§ 6. Przy wykonywaniu wewnętrznych przewodów wodociągowych z rur ocynkowanych używać należy łączniki bez względu na średnicę.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 6 czerwca 1952 r.

Minister: w/z A. Wolski

127.

ZARZĄDZENIE Nr 120
MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 14 czerwca 1952 r.

w sprawie sporządzenia rocznego sprawozdania z wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1951.

(L. dz. DX/5/52)

W wykonaniu zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1952 r. w sprawie rocznej sprawozdawczości inwestycyjnej za rok 1951 (Nr GJ-1376/52) zarządza się co następuje:

§ 1. Nakłada się na inwestorów wszystkich szczebli, objętych Planem Inwestycyjnym 1951 r. Część 15 Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli, obowiązek sporządzenia sprawozdania rocznego z wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1951 na zasadach i w trybie ustalonym w:

a) instrukcji w sprawie rocznego sprawozdania z wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1951, stanowiącej załącznik do zarządzenia Prezesa Rady Ministrów (instrukcja G.U.S.),

b) instrukcji stanowiącej załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie obowiązuje od dnia 16 czerwca 1952 r.

Minister: R. Piotrowski

Załącznik do zarządzenia Nr 120.

INSTRUKCJA

w sprawie sporządzenia rocznego sprawozdania z wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1951.

I. Część ogólna

1. Inwestorami naczelnymi planu centralnego w rozumieniu instrukcji G.U.S. są jednostki organizacyjne Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli, które były inwestorami naczelnymi w dniu 31 grudnia 1951 r.
2. Inwestorami naczelnymi planu terenowego są właściwe dla budowlanych Przedsiębiorstw Powiatowych — Wojewódzkie Zarządy Budowlanych Przedsiębiorstw Powiatowych.
3. Departament Inwestycji w oparciu o § 3 ust. 3 instrukcji G.U.S. uzgodni z właściwymi inwestorami centralnymi zasady i tryb nadesłania sprawozdań przez inwestorów objętych Częścią 15 P.I.-1951, którzy w roku 1952 podlegają innym resortom.

II. Część szczegółowa

4. Inwestorzy naczelni planu centralnego po otrzymaniu sprawoznań I-1R od inwestorów bezpośrednich, powinni sprawozdania te uzgodnić wstępnie z Departamentem Inwestycji Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli, przed sporządzeniem sprawozdań zbiorczych I-1Ra.
5. Inwestorzy naczelni powinni sporządzić sprawozdania I-2R, na podstawie sprawozdań kwartalnych I-P1, obowiązujących w roku 1951,
   W przypadku trudności przy opracowaniu sprawozdań I-2R, lub niejasności w sprawozdaniach I-P1, inwestorzy naczelni powinni zwrócić się do inwestorów bezpośrednich o dodatkowe wypełnienie sprawozdań I-2R.

6. W sprawozdaniach I-2R należy stosować następujące jednostki miar:

Obiekt inwestycyjny	Rozmiar obiektu inwest. w jednostkach naturalnych (rubr. 9)	Przyrost zdolności produkcyjnej, usługowej lub użytkowej	
		rodzaj produkcji lub usług (rubr. 15)	jednostka miary (rubr. 16)
budynek administr.	m^2 pow. użytk./m^3	pomieszcz. biurowe	m^2/m^3
budynek mieszkalny	m^2 pow. użytk./m^3	mieszkania	m^2/m^3
budynek szkolny	m^3/m^2 pow. użytk.	szkoła	ilość miejsc
internat	m^3/m^2 pow. użytk.	internat	ilość miejsc
magazyn materiałowy, sprzętowy, szopa, wiata itp.	m^3/m^2 pow. składow.	pow. składowa	m^2
warsztat	m^3/m^2 pow. użytk.	warsztat	wartość prod. w zł. roczn.
stolarnia	m^3/m^2 pow. użytk.	otwory drzwiowe, okienne itp.	m^2/1 zmiana na rok
parkieciarnia	m^3/m^2 pow. użytk.	posadzka	m^2/1 zmiana na rok
żwirownia	—	produkcja kruszywa	m^3 prod./rok na 1 zm.
bocznica kolejowa, rampa kolejowa, kolejka wąskotorowa, droga kołowa dojazdowa	m.b.	—	—
zakład przefabrykacji	m^3	nazwa materiału budowlanego	m^3, m^2 lub tony prod. rocz./1 zmiana
tartak	ilość traków	tarcica	m^3 przetartego drewna 1 zmiana na rok
cegielnia	m^3	zakwaterowanie robot-	szt. /1 zmiana rok
suszarnia drewna	m^3	cegła	—
hotel robotniczy	m^3/m^2 pow. użytk.	— ników	pow. mieszk./ilość miejsc
garaż	m^3/m^2 pow. użytk.	garażowanie	ilość stanowisk

128.

ZARZĄDZENIE Nr 121

MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 18 czerwca 1952 r.

w sprawie zabezpieczenia tajności pracowniczych wynalazków.

(L .dz. D.VII/5/3831/52 r.

W celu zabezpieczenia państwowej tajemnicy w przypadkach zgłoszenia wynalazków pracowniczych nie zakwalifikowanych do wynalazków, związanych z obronnością kraju, a mogących ujawnić państwową tajemnicę w zakresie produkcji budowlanej ze szczególnym uwzględnieniem przemysłowej produkcji na odcinku budownictwa, zarządza się co następuje:

§ 1. 1. Wynalazki pracownicze, nie dotyczące obronności Kraju, a mogące ujawnić tajemnicę państwową produkcji budowlanej ze szczególnym uwzględnieniem przemysłowej produkcji na odcinku budownictwa, należy traktować jako wynalazki tajne.

2. Ocena tajności wynalazku należy do kompetencji kierownictwa zakładu pracy oraz komórki wynalazczości, w której wynalazek został zgłoszony.

3. Zgłoszenie wynalazku, o którym mowa w ust. 1 powinno być zaopatrzony w pieczątkę „tajne", a niezależnie od tego w zgłoszeniu należy umieścić klauzulę, określającą, że wynalazek został uznany jako tajny.

§ 2. 1. W postępowaniu przy zgłaszaniu i rozpatrywaniu wynalazków, określonych w § 1 mają zastosowanie przepisy, zawarte w:

a) zarządzeniu Nr 70 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 19 kwietnia 1952 r. w sprawie określenia organów właściwych do kierowania ruchem wynalazczości pracowniczej, przyjmowania zgłoszeń pracowniczych wynalazków, udoskonaleń technicznych i usprawnień w centralnych zarządach, nadzorowanych przedsiębiorstwach i instytucjach naukowo-badawczych, podległych Mnistrowi Budownictwa Miast i Osiedli oraz trybu postępowania tych organów,

b) zarządzeniu Nr 113 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 15 września 1951 r. w sprawie powołania komisji wynalazczości i centralnych komisji wynalazczości oraz trybu postępowania tych komisji z wyjątkiem przepisów §§ 26 i 27 tegoż zarządzenia,

c) instrukcji o postępowaniu z aktami i pismami tajnymi, stanowiącej załącznik do zarządzenia Kierownika Ministerstwa Budownictwa z dnia 12 grudnia 1949 r. L. dz. GM/1/4924/49.

Osoby, które w związku z wykonaniem czynności służbowych powzięły wiadomości o wynalazku, zakwalifikowanym jako tajny, związane są przepisami o tajemnicy państwowej i służbowej.

§ 4. W przypadku pozytywnego zakwalifikowania wynalazku przez komisje wynalazczości oraz przyznania twórcy projektu wynagrodzenia, komórka wynalazczości obowiązana jest do prowadzenia ewidencji w trybie normalnym zgodnie z przepisami, zawartymi w §§ 17 do 21 zarządzenia Nr 106 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 1 września 1951 r. w sprawie sposobu obliczania oszczędności stanowiących podstawę do ustalania wynagrodzenia za pracownicze wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia L. dz. D.VII/5/488/571 z tym, że na odnośnych formularzach ewidencyjnych nie wolno umieszczać danych, mogących ujawnić tajemnicę państwową w zakresie produkcji budowlanej .

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 18 czerwca 1952 r.

Minister: w/z **A. Wolski**

129.

ZARZĄDZENIE Nr 122

MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 17 czerwca 1952 r.

w sprawie oszczędnej gospodarki drewnem usługowym.

(L. dz. D.VII/3/2556/52)

W związku z § 9 zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 427 z dnia 17 listopada 1951 r. w sprawie usprawnienia gospodarki drewnem usługowym, zarządza się co następuje:

1. Nakłada się na wszystkie jednostki wykonawstwa budowlanego, podległe Ministrowi Budownictwa Miast i Osiedli obowiązek przestrzegania zasad oszczędzania drewna usługowego, zawartych w Instrukcji o oszczędnej gospodarce drewnem usługowym, stanowiącej załącznik do zarządzenia.
2. W przypadku stwierdzenia marnotrawstwa drewna usługowego oraz nieprzestrzegania zasad zawartych w Instrukcji, winni będą pociągani do odpowiedzialności służbowej i karnej za marnotrawstwo mienia państwowego.

3. Jednocześnie traci moc obowiązującą pismo okólne Ministerstwa Budownictwa z dnia 30 grudnia 1950 r. w sprawie klasyfikowania i użytkowania odpadów drewna na budowach (L .dz. IV/1/8994/50).
4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1952 r.

Minister: R. Piotrowski

Załącznik do Zarządzenia Ministra Budownictwa Miast i Osiedli Nr 122.

INSTRUKCJA

o oszczędnej gospodarce drewnem usługowym.

I. Uwagi ogólne.

1. **Drewno** usługowe nie stanowi części składowej wznoszonego budynku, lecz służy jako pomocniczy element na budowie i montażu przy budowie np. deskowania do robót betonowych i żelbetowych, wszelkie rusztowania, budynki tymczasowe, parkany i tp.
2. **Rusztowania** drabinowe, stojakowe, szyby windowe, pozostające na budowach lub w składnicach, jak również poszczególne elementy przeznaczone na wykonanie w/w ustrojów z drewna powiny być oznaczone odpowiednio widoczną numeracją i ujęte w ewidencji sprzętu danego przedsiębiorstwa.
   Poszczególne elementy zainwentaryzowanych ustrojów powinny być w miarę możności okute i zabezpieczone przed niszczeniem właściwymi środkami impregnacyjnymi.
   Inwentaryzacją w trybie wyżej ustalonym należy również objąć kobyłki, skrzynie do zapraw, schodnie, torowiska dla taczek, pomosty przy rusztowaniach rurowych, prefabrykowane drewniane elementy parkanów, tymczasowych budynków gosp. i t.p.
   Obrót zainwentaryzowanych ustrojów powinien być rejestrowany w ewidencji.
   Spisanie ze stanu ewidencji zainwentaryzowanych ustrojów może nastąpić wyłącznie po protokólarnym stwierdzeniu ich dalszej nieprzydatności przez komisję w składzie: kierownika robót, podmistrza ciesielskiego i przedstawiciela Rady Zakładowej.

II. Urządzenie placu budowy.

1. **Ogrodzenia placu budowy.** Należy stosować wyłącznie parkany przenośne. Składają się one z następujących elementów:
   a) płyty,
   b) słupy,
   c) zastrzały,
   d) ewentualnie okapy.
   Na płyty pełne i ażurowe należy używać desek z drewna odzyskowego, nienadającego się do dalszego użytku, zrzynów tartacznych, nienadających się do produkcji celulozy, oraz desek okorkowych o długościach 1 m. i 2 m. grubości 19 mm.
   Na słupy należy stosować drewno okrągłe o średnicy do 15 cm. Na zastrzały i ewentualne okapy stosować należy również deski używane na płyty.
   Parkany są sprzętem budowlanym i muszą być objęte ewidencją sprzętu przedsiebiorstwa budowlanego.
2. **Budynki** gospodarcze powinny być wykonywane z elementów prefabrykowanych.
   W przypadku braku elementów gotowych budynki gospodarcze można wykonać na budowie z króciaków i desek okorkowych.
   Jeżeli budowa przewidziana jest na okres dłuższy niż 2 lata, można wykonywać budynki gosp. z innych materiałów t.j.:

1) **Do ścian i słupów** należy stosować cegłę uzyskaną z rozbiórki, wykorzystując przede wszystkim cegłę ułamkową (połówki cegieł), oraz pustaki .
   Przy użyciu cegieł połówek należy przestrzegać przepisów podanych w normie „Mury z cegieł zwykłych pełnych i ułamkowych PN/B-1725”.
   Grubość i konstrukcja ścian powinna być dostosowana do wielkości budowanego budynku, przy czym w zależności od tego ściany na całych swych długościach mogą stanowić konstrukcję nośną, albo można stosować słupy z cegieł na 1 cegłę, a ściany między słupami na 1/2 cegły i wypełnione płytami izolacyjnymi np. „Stramit” (ze sprasowanej słomy) płytami trzcinowymi, pilśniowymi — porowatymi i t.d.
   Płyty pilśniowe stosować tylko w budynkach przenośnych. Na ściany działowe — poza wymienionymi — można stosować płyty wiórowo-gipsowe, które ze względu na małą odporność na wilgoć nie nadają się do stosowania na ściany zewnętrzne. Jako spoiwo dla tego rodzaju konstrukcji murów i słupów powinno się stosować zaprawę glinianą, dającą dostateczną sztywność murów dla tego typu budynków i umożliwiającą maksymalny odzysk cegły przy rozbieraniu budynków po zakończeniu budowy.
2) **Do konstrukcji dachowej** należy stosować lekkie prefabrykowane wiązary kratowe z króciaków, zbijane gwoździami.
   Konstrukcja wiązarów powinna odpowiadać wiązarom produkowanym przy prefabrykowanych budynkach drewnianych i zapewniać ich wielokrotność użycia .
   Płyty dachowe stanowiące element deskowania powinny być zbijane z króciaków niestruganych o grubości 25 mm. Płyty powinny być pokryte jedną warstwą papy.
3) **Podłogi** — w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi należy wykonywać z desek jednostronnie struganych kategorii II zwykłych o różnej szerokości, grubości 24 mm., wyrabianych wg. normy PN/B-94005 „Tarcica strugana iglasta”.
   W magazynach przeznaczonych do przechowywania materiałów wrażliwych na wilgoć, do jakich zaliczyć należy przede wszystkim cement, podłogi należy wykonywać z drewna odzyskowego i króciaków. We wszystkich innych budynkach gospodarczych należy stosować podłogi glinobite z domieszką trocin.
4) **Drzwi i okna** powinny być typu ościeżnicowego — wyrabiane wg. norm PN/B-06040.

III. Impregnowanie.

Impregnowanie. Jeżeli drewno dostarczone na budowę nie zostało uprzednio zaimpregnowane środkami grzybobójczymi w bazach sprzętu Zjednoczeń należy czynność tą bezwzględnie wykonać na budowie przed użyciem danego elementu celem zabezpieczenia go przed gniciem i niszczycielską działalnością grzybów.
Należy stosować metodę dostępną na budowie ,to jest metodą smarowania drewna środkami oleistymi lub pastami.
W przypadku stosowania past należy dobierać takie pasty, których działanie oparte jest na zasadzie dyfuzji .
Zasada dyfuzji polega na tym, że pasta w zetknięciu się z wilgotnym drewnem wnika samoczynnie w głąb drewna. W ten sposób osiąga się podobny rezultat do tego, jaki otrzymać można tylko przy stosowaniu uciążliwego i kosztownego nasycania drewna podciśnieniem .
Przy pomocy szczotki, lub pędzla malarskiego maluje się roztworem oleistym lub pastą drewno tak, aby grubość impregnatu odpowiadała grubości pomalowania gęstą farbą olejną .
Maluje się z reguły dwukrotnie w odstępie od 1 do 5 ciu godzin, zależnie od wsiąkliwości preparatu w drewno.
O ile malowana powierzchnia posiada szczeliny (pęknięcia), to należy je podczas impregnowania dokładnie wypełnić (zaszpachlować). Jest to szczegół bardzo ważny, gdyż w tych miejscach łatwo może się grzyb rozwinąć.
Drewno przed impregnowaniem powinno być dokładnie oczyszczone z kory, łyka, ziemi, gliny i t.p. Częściowo zgniłą tkankę drzewną należy dokładnie usunąć przez zeskrobanie lub ściosanie .
Pastę przed każdorazowym użyciem należy dokładnie wymieszać. W przypadku zagęstnienia pasty na skutek wyparowania, należy ją rozcieńczyć małą ilością wody, doprowadzając jej konsystenję do konstystencji gęstej śmietany .
Czynność impregnowania nie może być dokonywana w takich warunkach, w których opady deszczowe uszkodziłyby warstwę ochronną.

IV. Rusztowania.

Rusztowania. Oszczędne stosowanie rusztowań polega na właściwym doborze typu rusztowań, użycia właściwego materiału, oraz na należytej organizacji robót na budowie.
Do robót elewacyjnych należy stosować rusztowania lekkie, t.j. rurowo-stalowe, drabinowe, na kozłach drewnianych, przesuwane, na wysuwnicach.
Do robót elewacyjnych z okładzin kamiennych dopuszcza się stosowanie rusztowań dwustojakowych.

Nie wolno stosować krawędziaków do stojaków rusztowań zewnętrznych, oraz do wszelkiego rodzaju stempli. Elementy te należy wykonywać z okrąglaków, lub z połowizn drewna okrągłego.
Należy przyjąć zasady stosowania rusztowań inwentaryzowanych. W przypadkach, gdy zachodzi konieczność zastosowania rusztowań o specjalnej konstrukcji, lub też brak jest rusztowań inwentaryzowanych, można wykonać rusztowania bezpośrednio na budowie. Rusztowania te muszą być jednak po wykonaniu wpisane również do inwentarza.
Na rusztowania należy używać drewna zdrowego nie gorszej jakości niż klasy V. Rusztowania drabinowe, oraz elementy rusztowań o małych wymiarach powinny być wykonywane z klasy II — III.
Przedłużnice należy wykonywać z połowizn drewna okrągłego, lub z desek. Leżnie (maculce) powinny być wykonywane w zasadzie z drewna okrągłego.
Wymiary drewna okrągłego używanego do rusztowań, jak również inne elementy rusztowań powinny odpowiadać warunkom statycznym i gwarantować bezpieczeństwo pracy.
Wielokrotność stosowania drewna przy rusztowaniach jest następująca:
stojaki, deski pomostowe i kobyłki rusztowaniowe 10-krotnie,
drabiny wiedeńskie i kobyłki rusztowaniowe 25-krotnie.
Powierzchnia zarusztowania powinna być dostosowana do ilości zatrudnionych robotników, tak aby zapewniała pełne wykorzystanie frontu robót oraz możliwie szybki obrót rusztowań.
Nie należy pozostawiać rusztowania w stanie niewykorzystanym przez okres dłuższy niż jeden miesiąc.

V. **Deskowania.** Pierwszym podstawowym warunkiem racjonalnego i oszczędnego deskowania jest jego wielokrotne stosowanie, co zależne jest od należytej organizacji robót na budowie. Polega ona na podziale budowlanego obiektu na działki robocze w ten sposób, by drewno użyte do deskowań na pierwszych działkach po spełnieniu swego zadania, zostało przeniesione i użyte na dalszych działkach.
Ciągłość pracy cieśli wykonujących deskowania winna być przy tym ściśle skoordynowana z pracą zbrojarzy i betoniarzy, dla umożliwienia zwiększenia wielokrotności użycia drewna przeznaczonego do deskowania i zapobieżenia powstawaniu przerw w procesach produkcyjnych budowy. Dopuszczalny ubytek drewna przy deskowaniu konstrukcji żelbetowych wynosi dla kolejnego zużycia:

	dla desek gr. 25 mm	dla desek gr. 29 mm	dla desek gr. 32 mm	dla desek gr. 38 mm
po jednorazowym użyciu	25%	20%	10%	6%
„ dwukrotnym „	60%	40%	20%	10%
„ trzykrotnym „	100%	65%	30%	20%
„ czterokrotnym „	—	100%	50%	30%
„ pięciokrotnym „	—	—	70%	45%
„ sześciokrotnym „	—	—	90%	60%
„ siedmiokrotnym „	—	—	—	90%

Deskowania powinny być wykonywane z tarcicy obrzynanej klasy V, stemple zaś z okrąglaków (kopalniaki), lub wierzchołków dłużyc.
Deskowanie powinno składać się z elementów o wymiarach znormalizowanych dla danego obiektu, względnie kilku obiektów.
Dokładnie odrobione elementy powinny być mocno ze sobą powiązane i usztywnione listwami, rozpórkami, jarzmami i w razie potrzeby drutem, tak, aby zapewnić dostateczną sztywność całości i jednocześnie łatwą rozbieralność. Powiązanie elementów powinno zapewniać możliwość kolejnego usuwania jednych elementów bez potrzeby ruszania innych. Poszczególne płaty (blaty, tarcze) wykonuje się z desek powiązanych listwami zszywającymi i przebitych mocno na gwoździe zagięte. Łączenie płatów wykonuje się przy pomocy żeber i desek przyciskowych, jarzm, wiązania drutem i przy użyciu jaknajmniejszej ilości gwoździ. Wskazanym jest stosowanie podkładek pod gwoździe, aby ułatwić późniejsze ich wyciąganie.
Dla zapobieżenia zaklinowywania się płatów, na skutek wydłużania się desek pęczniejących pod wpływem wilgoci, naroża płatów powinny być wzmocnione trójkątnymi listwami.
Usztywnienia, jarzma ropórki i wiązania drutem powinny być tak rozmieszczone, aby nie powstały odkształcenia pod wpływem parcia świeżego betonu.
Dla ciężkich słupów, kolumn i ścian, zwłaszcza przy betonie wibrowanym, koniecznym jest sprawdzenie obliczeniowe deskowania, przy uwzględnieniu zagęszczenia jarzm, lub żeber usztywniających tak, aby strzałka ugięcie pod wpływem parcia nie przekraczała 3 mm.
Deskowanie musi być należycie podstemplowane, aby nie uginało się pod działaniem ciężaru świeżo ułożonego betonu. Stemplowanie powinno się składać z elementów montowanych i rozbieranych.
Nie należy za gęsto rozstawiać stempli. Odstępy między stemplami powinny wynosić 0,80 do 1,00 m. z tym, że w przypadkach wątpliwych należy sprawdzić strzałkę ugięcia, która nie może przekraczać 3 mm. Deski krążynowe powinny być wcięte w stemple i przymocowane do każdego stempla gwoździami. Usztywnienie stempli uzyskuje się przez powiązanie trzech do czterech sztuk deskami w dwóch kierunkach.
Przed przystąpieniem do robót materiał drzewny przeznaczony do deskowania i stemplowania powinien być starannie posegregowany wg. przekrojów i długości. Daje to duże ułatwienie pracy, pozwola na racjonalny dobór materiału oraz zmniejsza w ten sposób ilość odpadów. Przygotowanie elementów deskowania i stemplowania powinno być dokonywane przy zastosowaniu mechanicznej obróbki drewna, odpowiednich szablonów, stołów warsztatowych i t.p. Elementy powinny być wykonane bardzo starannie i następnie odpowiednio poznakowane dla ułatwienia i przyśpieszenia deskowania.
Powierzchnia deskowania musi być możliwie gładka, aby uniknąć przylepiania się do betonu. Dla elementów, które będą używane kilkakrotnie do deskowania, powinny być stosowane deski strugane. Dla zapobieżenia przylepiania się betonu stosuje się smarowanie powierzchni deskowań środkami oleistymi (emulsje olejów, olej gazowy, odpadki smarów i t.p.). W przypadkach, gdy zachodzi konieczność uzyskania zupełnie gładkich powierzchni betonów, lub gdy deskowanie używane jest większą ilość razy, stosuje się obijanie deskiwania blachą żelazną.
Transport gotowych elementów deskowania i stemplowania na miejsce montażu powinien być tak zorganizowany i dokonywany, aby zapobiec wszelkim możliwym uszkodzeniom. Zrzucanie desek choćby z małej wysokości jest niedopuszczalne. Montaż odbywa się przez ustawienie i powiązanie elementów, założenia jarzm, desek przyciskowych, żeber usztywniających umocowanie desek krążynowych i t.d. Wskazanym jest jaknajszersze stosowanie klinów i wiązania drutem.
Gwoździe używane do zbijania powinny mieć długość przynajmniej $2^{1}/_{2}$ krotną grubości przybijanego elementu. Przy montażu należy pamiętać o kolejności rozdeskowania. Tarcze (blaty) deskowania słupów, boków belek i żeber powinny być tak umocowane, aby można je było łatwo usunąć bez potrzeby ruszania spodów i stempli. Deskowanie musi być odpowiednio sztywno zmocowane i ustawione na klinach, podłoże zaś na którym jest stawiane musi mieć dostateczną nośność, aby nie nastąpiło osiadanie pod ciężarem ułożonego w deskowaniu świeżego betonu.
Rozdeskowanie z reguły powinno następować zaraz po osiągnięciu dostatecznej wytrzymałości betonu. Na wielu budowach beton trzymany jest w deskowaniu zbyt długo. Nie powinno to mieć miejsca, gdyż w ten sposób bez potrzeby wstrzymuje się obrót drewna, co powoduje o wiele większe jego zużycie. W zasadzie zdjęcie deskowania może nastąpić wtedy, gdy wytrzymałość betonu osiąga wartość 1,4 — 1,6 razy większą od naprężeń, jakie powstaną w danym elemencie po rozdeskowaniu. W konstrukcjach najczęściej spotykanych, przy należytym stemplowaniu, słupy i ściany są bardzo nieznacznie obciążane, dlatego mogą być one rozdeskowane prawie zaraz po związaniu betonu. To samo dotyczy ścian bocznych belek i podciągów. Czas wiązania betonów i szybkość jego twardnienia uzależnione są od temperatury w jakiej się odbywają, od ilości cementu zawartego w jednostce objętości, oraz od ilości cementu zawartego w jednostce objętości, oraz od ilości wody zarobowej t.j. od współczynnika cemen-

towo-wodnego. Im temperatura jest niższa, tym dłużej trwa wiązanie i wolniej postępuje twardnienie betonu. Im beton jest tłuściejszy i mniej zawiera wody, tym wiązania i twardnienie postępuje szybciej.
Jako ogólne wytyczne podano niżej terminy rozdeskowania w dniach w zależności od temperatury, w jakiej odbywa się wiązanie i twardnienie betonu z cementu normalnego.

L. p.	Element konstrukcji	Średnia temp. okresu twardnienia w + Oc				
		0—5	5—10	10—15	15—20	20—30
1	2	3	4	5	6	7
1	Ściany i słupy	12	8	5	4	3
2	Boki belek i podciągów	10	6	3	2	2
3	Płyty do 2,5 m. rozpiętości	15	12	10	8	6
4	Łuki lekkie	15	13	10	8	6
5	Spody belek oraz usunięcia stempli i innych części nośnych dla elementów o rozp. do 6,0 m.	40	21	14	12	10
6	Ramownica i podciągi o rozp. ponad 6,0 m.	40	26	25	20	20

Przy konstrukcjach o dużych rozpiętościach powinny być z reguły dokonywane próby kontrolne zgodnie z normą PN-B-196 i dopiero po sprawdzeniu wytrzymałości beton może być rozdeskowany.
Rozdeskowanie powinno być z reguły dokonywane przez wykwalifikowanych cieśli i to możliwie tych, którzy z odzyskanego materiału będą wykonywali dalsze deskowania. Zapewni to niewątpliwie jaknajostrożniejsze rozmontowanie elementów i jak najmniejsze straty w drewnie. Uzyskane z rozbiórki deski, blaty (tarcze) i stemple należy starannie oczyścić z resztek zaprawy, oraz powyciągać z nich zbędne gwoździe. Cały materiał uzyskany z rozbiórki o ile nie zostanie zaraz przeniesiony na nowe miejsce montażu, powinien być odrazu przesortowany i ułożony odpowiednio w miejscach składowania .

VI. Gospodarka odpadami.

Odpady drewna na budowie są to części drewna konstrukcyjnego i usługowego nowego lub używanego, które nie nadają się do bezpośredniego zastosowania ich na miejscu budowy przy wykonywaniu robót budowlanych (na sprzęt inwentarzowy do urządzenia placu budowy i t.p.).
Odpady dzielą się na użytkowe i nieużytkowe.
Odpady użytkowe. — są to odpady, które nadają się do produkcji, względnie przerobu w innych zakładach przemysłowych.

Są to następujące części drewna:

1. Zdrowe, o prostym przebiegu włókien, bezsęczne, niepopękane odrzynki czołowe desek, bali, łat i listew wszystkich wymiarów grubości i szerokości, pochodzące z drewna nieużywanego (nowego), lub używanego, lecz niezanieczyszczonego zaprawami i wolne od gwoździ. Ślady po gwoździach są dopuszczalne. Dopuszczalne są również sęki, których łączna średnica nie przekracza $^1/_3$ powierzchni elementu. Długość tych elementów nie może być mniejsza niż 30 cm., lecz nie powinna przekraczać 60 cm.
2. Odrzynki krawędziaków i belek, które odpowiadają warunkom podanym w pkcie 1, których długość zawiera się w granicach 30 — 60 cm.
3. Odrzynki okrąglaków (stempli) i połowizn, które odpowiadają warunkom podanym w pkcie 1.

Odpady nieużytkowe — są to następujące części drewna:

1. Odrzynki czołowe desek, bali i listew z drewna nieużywanego, lub używanego, lecz wolnego od zanieczyszczeń, wszystkich wymiarów grubości i szerości, których długość jest mniejsza niż 30 cm.
2. Odrzynki elementów wymienionyh w pkcie 1 odpadów użytkowych, mających kręty przebieg włókien, popękane, pokryte sękami, lub o bardzo zbieżnych krawędziach bocznych. Długość tych elementów nie może przekraczać 50 cm.
3. Elementy drewna używanego zanieczyszczonego zaprawami, lub z gwoździami, których nie da się łatwo usunąć o następujących wymiarach i cechach:
   a) elementy deskowe wszystkich szerokości i grubości, uszkodzone w kierunku podłóżnym, popękane, lub połupane poniżej 1 m. długości,
   b) elementy deskowe wszystkich szerokości i grubości ,nie popękane i zachowujące krawędzie poniżej 60 cm. długości,
   c) elementy deskowe wszystkich szerokości i długości o zniszczonych krawędziach, lub o znacznym ubytku grubości (50%) na $^2/_3$ długości.

Wszystkie odpady powinny być stale zbierane i sortowane na budowie w specjalnie na ten cel wydzielonym odcinku placu budowy,
Czynność sortowania powinna być wykonywana przez robotnika, oznajmionego z materiałami drzewnymi i ich zastosowaniem, oraz uświadomionego o konieczności oszczędnej gospodarki drewnem.
Odpady powinny być sortowane na dwie grupy t.j. odpady użytkowe i nieużytkowe.
Odpady użytkowe sortujemy wg. kształtu przekroju czołowego na III grupy niezależnie od grubości, szerokości czy długości.

Grupa A — deski i bale | I grupa.
„ B — łaty i listwy |
„ C — belki i krawędziaki II grupa,
„ D — okrąglaki i połowizny III grupa.

Wszystkie te III grupy powinny być składowane oddzielnie i muszą być zabezpieczone od wpływów atmosferycznych.
Odpady nieużytkowe należy sortować na dwie zasadnicze grupy:

Grupa A — odpady poniżej 50 cm. długości,
„ B — „ powyżej 50 cm. długości.

Odpady te należy składować w osobnych stosach, mierzonych i ewidencjonowanych w metrach przestrzennych.
Wszystkie odpady powinny być wpisane do ewidencji. Na stosach z odpadami użytkowymi i nieużytkowymi powinien być umieszczony Nr pozycji, pod którą został on zapisany w ewidencji.
Ilość posiadanych odpadów użytkowych powinna być zgłaszana do Wydziałów Zaopatrzenia w 4 miesięcznych okresach, przy czym grupy A i B należy przeznaczyć do produkcji w przemyśle galanteryjnym zabawiarskim i Związkom Spółdzielni Pracy, grupę C do produkcji kostki brukowej, lub zależnie od długości odpadu łącznie z grupą B lub D, a grupę D do produkcji wełny drzewnej.
Grupę A odpadów nieużytkowych należy przeznaczyć aż do odwołania na opał.
Grupa B. powinna być przeznaczona na reperację sprzętu budowlanego (skrzyń, pomostów, ogrodzeń, jarzm, klinów, podkładek i t.p.).

VII. Odbiór i magazynowanie.

Po dokonaniu odbioru drewna usługowego zgodnie z zasadami „instrukcji w sprawie gospodarki i księgowości materiałowej" magazynier (kierownik magazynu) przyjmuje drewno usługowe do magazynu, kwitując odbiór na kwitach i wystawiając równocześnie „dowód przyjęcia materiałów".
Każdy asortyment drewna jednej klasy lub grupy klas jakości i jednego zasadniczego wymiaru powinien być przez magazyniera oznaczony liczbą bieżącą i pod tą samą liczbą wpisany do materiałowej księgi magazynowej budowy.
Magazynier powinien zasadniczo wydawać drewno podmistrzowi ciesielskiemu — ustalić jego uprawnienia do pobrania i pokwitowania drewna, poczym w jego obecności odliczyć lub odmierzyć ilości wydawane i wpisać w rubrykę „ilość wydana" dowodu pobrania.
Odbiór materiału kwituje upoważniony odbiorca wyraźnym i czytelnym podpisem w rubryce na ten cel przeznaczonej na wszystkich egzemplarzach dowodu.
Wszystkie elementy drewniane wydane z magazynu, z których skontruowano rusztowanie, szyby windowe, kobyłki, skrzynie do zapraw, schodnie, torowiska do taczek i t.p., należy wpisać do książek inwentarza. Elementy te stanowią sprzęt inwentarzowy przedsiębiorstwa. Spisanie ich ze stanu ewidencji może nastąpić wyłącznie po stwierdzeniu dalszej nieprzydatności tych elementów przez Komisję złożoną z Kierownika

robót, podmistrza ciesielskiego i przedstawiciela Rady Zakładowej.

Przyjęte przez magazyniera drewno usługowe powinno być odpowiednio magazynowane (składowane).

Teren pod magazyn (plac składowy) powinien być tak dobrany, aby zapewniał poszczególnym budynkom i składom maksymalne bezpieczeństwo przeciwpożarowe oraz dogodny dojazd.

Plac składowania powinien być odpowiedno przygotowany do magazynowania a więc należycie wyrównany, oczyszczony z zarośli i chwastów oraz oszuszony. Urządza się go najlepiej w kształcie prostokąta. Powinien być usytuowany od strony nawietrznej dla umożliwienia przesychania drewna.

Drewno okrągłe powinno być składane na legarach podłużnymi warstwami w stosy różnej wysokości, zależnie od powierzchni składu oraz sposobu układania. Przy układaniu ręcznym wysokość stosu nie może przekraczać 2 m. Odstęp pierwszej warstwy stosu od ziemi nie może być mniejszy niż 35 cm.

Tarcicę wszelkiego rodzaju układa się w stosy zwane „sztaplami" na legarach oddzielających pierwszą warstwę stosu ziemi wolną przestrzenią nie mniejszą niż 40 cm. Poszczególne warstwy oddziela się suchymi i zdrowymi przekładkami o grubości od 19 do 50 mm, zależnie od grubości tarczycy, oraz od stopnia wilgotności. Wysokość stosu nie powinna przekraczać 4 m. Odstępy pomiędzy poszczególnymi stosami powinny wynosić od 1 do 1,5 m.

W poszczególnych szpaltach należy układać tarcicę jednakowego gatunku, jednej grubości i jednej klasy jakości. Wszystkie sztaple powinny być przykryte daszkami, o ile tarcica nie jest natychmiast używana.

Materiał ze śladami grzybni należy bezwzględnie wyłączyć, usunąć ze składu i przeznaczyć je do kategorii odpadów nieużytkowych, wpisując odpowiednią zmianę w księdze materiałowej. Decyzję o przeznaczeniu tych materiałów do odpadów wydaje Komisja złożona z kierownika robót, podmistrza ciesielskiego i przedstawiciela Rady Zakładowej.

VIII. **Zasady rozliczeń z zużycia drewna.**

Kierownicy robót obowiązani są przy budowach jednorocznych — po zakończeniu budowy, a przy budowach wieloletnich przynajmniej raz w roku do dokonywania rozliczeń z zużycia drewna.

W związku z powyższym ustala się sposób i zasady obowiązujące przy ostatecznym uzgodnieniu ilości drewna zużytego do budowy.

1, Kierownik robót obowiązany jest w terminie 1-go miesiąca od zakończenia robót sporządzić w podany w dalszym ciągu sposób (wytyczne szczegółowe) zestawienie ilości materiałów drzewnych rzeczywiście zużytych do budowy i sporządzić komisyjnie przy udziale przedstawicieli zaopatrzenia i pionu technicznego protokół zgodności zużycia drewna wbudowanego z dokumentacją techniczną i zaleceniami nadzoru budowlanego oraz zgodności zużycia drewna usługowego ze wskaźnikami pomocniczymi, obowiązującymi w danym roku . (Wydawnictwo PKPG Nr 58a z r. 1952). W przypadku budowy wieloletniej przechodzącej na następny rok kalendarzowy — w terminie obowiązującym dla przeprowadzenia corocznej inwentaryzacji.

2. Jak w jednym tak i w drugim przypadku kolejność wykonywanych czynności mających na celu uzyskanie danych potrzebnych do rozliczenia z zużycia drewna wbudowanego i usługowego powinna być następująca:

a) Ustalenie ilości rozchodowych materiałów drzewnych na zużycie na daną budowę (obiekt) na podstawie kartoteki magazynowej lub innej ewidencji wykazującej ten rozchód.

b) Ustalenie rzeczywistej ilości materiałów drzewnych użytych do budowy.

c) Ustalenie ilości drewna dopuszczalnych do zużycia na daną budowę.

d) Uzgodnienie rzeczywistej ilości materiałów drzewnych użytych do budowy z ilościami dopuszczalnymi do zużycia na budowę według obowiązujących norm.

Wytyczne szczegółowe dotyczące wykonywanych czynności związanych z dokonywanymi rozliczeniami z zużycia drewna.

Ad pkt. a) . Celem uzyskania ścisłych danych odnośnie ilości materiałów drzewnych wyrozchodowanych wg. kartoteki na daną budowę należy sporządzić zestawienie rozchodu z uzgodnionej z księgowością materiałową kartoteki magazynowej oraz uzgodnić stan ilościowy zapasów materiałów drzewnych wg. kartoteki magazynowej ze stanem faktycznym stwierdzonym w magazynie na drodze szczegółowego obmiaru. Ewentualne rozbieżności (nadwyżki lub niedobory) stanu zapasów wg. kartoteki ze stanem zapasów stwierdzonym na gruncie, należy o ile powstały one na skutek błędów rachunkowych lub pomiarowych, zlikwidować. W wypadkach nadwyżek względnie ubytków naturalnych należy sporządzić komisyjnie protokół, który z odpowiednimi wnioskami należy dołączyć do zestawienia zużycia materiałów drzewnych na daną budowę

Ujawnione nadwyżki lub niedobory w stanie ilościowym materiałów drzewnych w magazynie, niezależnie od przyczyn ich powstania należy księgować na przychód lub rozchód w kartotece magazynowej.

W oparciu o uzgodnioną w powyższy sposób kartotekę należy sporządzić „Zestawienie obrotu i stanu ilościowego materiałów drzewnych" wg. niżej podanego wzoru.

Sortyment	Grubość	Klasa jakości	Jednostka miary	Zapas początkowy		Przychód		Rozchód na zużycie		Rozchód inny			Remanent na dzień		
				nowe	używ.	nowe	używ.	nowe	używ.	nowe	używ.	opał	nowe	używ.	opał

Rozchód „inny" dotyczy tych ilości drewna nowego i używanego, które zostały:

1) Odprowadzone na inne budowy, jako materiał użytkowy.
2) Odprowadzone na inne budowy, jako odpady nieużytkowe.
3) Zużyte jako opał lub na produkcję uboczną na budowie.
4) Sprzedano jako odpady nieużytkowe poza resort Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli .

Zestawienie podane wyżej wykaże jakie ilości rozchodowano na zużycie na podstawie kartoteki magazynowej.

Ad pkt. b). W oparciu o księgę obmiarów wykonanych robót, a przy ich braku — karty robocze, na podstawie których ustala się ilość wykonanych robót dla obliczenia wynagrodzenia robotników — Komisja powołana przez Kierownictwo Przedsiębiorstwa, a w skład której poza kierownikiem robót wchodzi przedstawiciel zaopatrzenia i pionu technicznego, sporządza protokół wg. załączonego wzoru — w którym stwierdza:

1) Ilość i rodzaj lub wyszczególnienie wykonanych w danym okresie robót,

2) Wysokość rzeczywistych zapasów materiałów drzewnych na placu budowy, które zostały rozcho-

dowane na zużycie na podstawie kartoteki magazynowej lecz nie są zużyte jeszcze do budowy.

Mając ilości rozchodowane do zużycia na podstawie kartoteki magazynowej z poprzedniego zestawienia i stwierdzony protokólarnie na placu budowy stan zapasów materiałów drzewnych, które zostały rozchodowane na zużycie wg. kartoteki magazynowej lecz nie są zużyte jeszcze do budowy — można ustalić ilość materiału rzeczywiście zużytą do budowy (wbudowanych lub będących w produkcji jako materiał usługowy).

Ad pkt. c). W wymienionym uprzednio protokóle komisyjnie należy ustalić na podstawie obliczenia wykonanych robót dopuszczalne ilości drewna — do zużycia na te roboty.

Przy czym: 1) Zużycie drewna wbudowanego i usługowego należy obliczyć na podstawie Wskaźników Pomocniczych do planów produkcyjnych przedsiębiorstw budowlano-montażowych na rok 1952 część I (materiały wyd. PKPG Nr 58a) uwzględniając zgodność z przepisami dotyczącymi wielokrotności stosowania drewna usługowego.

Ad pkt. d). W oparciu o protokół obmiaru robót, mając z jednej strony ilości drewna jakie rzeczywiście zostały zużyte do budowy (wydanych magazynowi, po uwzględnieniu ilości znajdujących się na placu budowy) — z drugiej zaś ilości drewna dopuszczalne do zużycia na te roboty (wyliczone na podstawie wskaźników pomocniczych) — Komisja, sporządza „Uzgodnienie ilości zużytych materiałów drzewnych” wg niżej podanego wzoru:

Nazwa sortymentu	Grubość	Klasa jakości	Jednostka miary	Zużycie wg danych magazynu		Zużycie dopuszcz.		Zużyto				Uwagi
								więcej		mniej		
				nowe	używane	nowe	używane	nowe	używane	nowe	używane	

Zużycie wg. danych magazynu jest to rozchód na zużycie wg. kartoteki magazynowej zmniejszony o remanent drewna znajdującego się na placu budowy.

Zestawienie powyższe wykaże ewentualne rozbieżności pomiędzy ilościami ustalonymi w protokóle obmiaru robót.

Różnice jakie zostaną wyprowadzone w „Uzgodnieniu” winny być dokładnie przeanalizowane pod kątem ustalenia przyczyn ich powstania zarówno od strony prawidłowości wyprowadzenia rozchodu wg. kartoteki magazynowej, jak i właściwego ustalenia zużycia w oparciu o wykonanie jednostki produkcji i techniczne normy zużycia.

Kierownictwo przedsiębiorstwa po zapoznaniu się i przeanalizowaniu treści protokółu i „Uzgodnienia ilości zużycia mat. drzewnych”, winno wydać niezbędne zarządzenia odnośnie likwidacji strat z tytułu ubytków niezawinionych względnie obciążenia osób odpowiedzialnych za gospodarkę materiałową i nieusprawiedliwione braki materiałów drzewnych.

Załącznik do instrukcji

. . . .
(nazwa jednostki)
. . . . dnia . . . . . . 195 . . r.
Budowa . . . .

P r o t o k ó ł

Komisja powołana przez . . . .
w składzie . . . .
(imię, nazwisko, funkcja)
dokonała obliczenia wykonanych robót w czasie od . . . . do . . . . . . 195 . . r. przy czym stwierdzono, że

Wykonano następujące roboty	Ilość

Nadto stwierdzono na placu budowy zapisy materiałów wydanych z magazynu, lecz nie zużytych do budowy, a mianowicie:

L. p.	Nazwa asortymentu	Grubość	Klasa jakości	Jednostka miary	Ilość

Według obowiązujących norm do wymienionych na odwrocie robót dopuszczalne zużycie:

L. p.	Nazwa asortymentu	Grubość	Klasa jakości	Jednostka miary	Ilość
....	....		....	....	....
....	....		....	....	....
....	....		....	....	....
....	....		....	....	....
....	....		....	....	....

Podpisy Członków Komisji

Kierownik robót wgl. kierownik budowy:

. . . .

130.

OKÓLNIK Nr 40

MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 7 czerwca 1952 r.

w sprawie zobowiązań z okazji święta 22 lipca b.r.

(L. dz. D.VII/1/4306/52)

W związku ze zbliżającym się Świętem Odrodzenia Polski i VIII rocznicą Manifestu Lipcowego cała klasa robotnicza Polski Ludowej podejmuje zobowiązania przedterminowego wykonania planów produkcyjnych. Centralne Zarządy, Zjednoczenia, Zarządy Budowlane i Zakłady Wytwórcze podległe Ministrowi Budownictwa Miast i Osiedli zobowiązuje się do umożliwienia załogom podejmowania zobowiązań lipcowych i okazania im planowej pomocy w tym względzie.

Wymienione jednostki organizacyjne nawiążą niezwłocznie łączność z właściwymi ogniwami Związku celem wspólnego, jak najsprawniejszego przeprowadzenia i skontrolowania przebiegu realizacji zobowiązań.

W przewidywaniu powszechnego podejmowania zobowiązań, podobnie jak w latach ubiegłych, wydaje się koniecznym podjęcie prac zmierzających do skordynowania poszczególnych zobowązań zbiorowych i indywidualnych, a to celem planowego ich ujęcia i niedopuszczenia do rozpraszania wysiłków załogi.

W dążeniu do zrealizowania tej zasady podaje się wytyczne ustalające kierunki podejmowania zobowiązań i plan przeprowadzenia akcji.

Kierunki zobowiązań:

1. przedterminowe wykonanie planów produkcyjnych,
2. poprawienie jakości produkcji, w szczególności w robotach wykończeniowych,
3. obniżenie kosztów własnych,
4. walka z marnotrawstwem materiałów budowlanych, — (cegły i cementu),
5. włączenie zagadnień wynalazczości i racjonalizacji do zobowiązań, — szczególnie przez rozwijanie współzawodnictwa racjonalizatorów i brygad inżynieryjno-robotniczych.

Organizacja akcji:

1. personel kierowniczy, w szczególności pracownicy inżynieryjno-techniczni rozpracują w terminie do 14.VI. 1952 r. szczegółowe odcinkowe harmonogramy, z rozbiciem na planowe zadania dla poszczególnych brygad, zespołów i indywidualnie pracujących, dla umożliwienia im podejmowania konkretnych zobowiązań. Wspólny wysiłek właściwie skoordynowany powinien dać przedterminowe wykonanie planów produkcyjnych .
2. przedstawiciele Centralnych Zarządów wezmą udział w odprawie aktywu budowlanego, zwołanej przez Zarząd Główny Związku na dzień 7.VI.1952 r. w Warszawie przy ul. Mokotowskiej 2/4.
3. przedstawiciele Zjednoczeń, Zarządów Budowlanych i innych równorzędnych jednostek organizacyjnych wezmą udział w posiedzeniach Prezydiów Zarządów Okręgowych Związku, które się odbędą w dniach 11, 13 i 14-go bm.
4. delegowani na wymienione w punktach 2 i 3 odprawy i posiedzenia powinni przyjść z dokładnie opracowanym planem przebiegu akcji dla swoich przedsiębiorstw, w szczególności z wytycznymi przebiegu i kontrolowania akcji.
5. na budowach i zakładach pracy zobowiązuje się majstrów i brygadzistów do zapoznawania brygad, zespołów i indywidualnie pracujących z branżowymi zadaniami produkcyjnymi oraz do prawidłowego zorganizowania miejsca roboczego i zaopatrzenia w potrzebne materiały i sprzęt.
6. Centralne Zarządy i Zjednoczenia wytypują w terminie do 10 bm. pracowników odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg akcji zobowiązań na poszczególnych zakładach pracy. Nazwiska wytypowanych podadzą: — Zjednoczenia właściwym Centralnym Zarządom i terenowym Zarządom Okręgowym Związku, — Centralne Zarządy Ministerstwu Budownictwa Miast i Osiedli Departamentowi Techniki oraz Zarządowi Głównemu Związku.
7. wytypowani pracownicy odpowiedzalni za prawidłowy przebieg akcji zobowiązani są między innymi do terminowego nadsyłania tygodniowych meldunków z przebiegu realizacji zobowiązań w myśl wskazówek Związku.

Minister: w/z. A. Wolski

131.

OKÓLNIK Nr 41

MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 7 czerwca 1952 r.

w sprawie trybu postępowania przy planowaniu i rozdzielnictwie odzieży roboczej, ochronnej i sprzętu ochrony osobistej

(L. dz. CZZ/141/8757/52)

Celem ujednolicenia trybu postępowania przedsiębiorstw i zakładów w resorcie Budownictwa Miast i Osiedli w zakresie planowania rozdzielnictwa i składania zapotrzebowań odnośnie odzieży roboczej ochronnej i sprzętu ochrony osobistej w oparciu o instrukcję o sporządzaniu planu techniczno-produkcyjno-finansowego przedsiębiorstw budowlano-montażowych na rok 1952, stanowiącą załącznik do zarządzenia Nr 83 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 6 maja 1952 (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 9, poz. 90) oraz zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 404 z dn. 19.X.1951 r. w sprawie dystrybucji i zaopatrzenia w odzież służbową i specjalną (ochronną i roboczą) Biuletyn P.K.P.G. Nr 29, poz. 301) — poleca się przestrzeganie następujących zasad:

1. Pracownicy przedsiębiorstw i zakładów w resorcie Budownictwa Miast i Osiedli powinni być zaopatrzeni w odzież ochronną roboczą i sprzęt ochrony osobistej, zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy w Budownictwie, jak również obowiązującymi rozporządzeniami i przepisami, dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy oraz normami, określającymi ilość, rodzaj i czasokres zużycia odzieży ochronnej, roboczej i sprzętu ochrony osobistej.
2. Komórki BHP w przedsiębiorstwach i zakładach są odpowiedzialne za prawidłowe planowanie z uwzględnieniem wysokości posiadanych remanentów, podanych przez Komórki Zaopatrzenia, oraz za ustalenie rozdziel-

nika na odzież ochronną, roboczą i sprzęt ochrony osobistej w oparciu o otrzymany przydział z Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Komórki Zaopatrzenia są odpowiedzialne za realizację zaplanowanych ilości w sensie ich prawidłowej i terminowej dostawy zgodnie z obowiązującmi przepisami właściwych Central Handlowych. Komórki BHP i Komórki Zaopatrzenia współpracują w zakresie gospodarki odzieżą ochronną, roboczą i sprzętem ochrony osobistej w sensie prawidłowego składowania i konserwacji, natomiast za gospodarkę materiałową odpowiedzialność ciąży na komórkach zaopatrzenia.

3. Stosowanie do przepisów Instrukcji Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 26 część 3 stanowiącej załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania gospodarczego Nr 233 z dnia 31.VII.1951 r. plany zaopatrzenia w odzież ochronną roboczą i sprzęt ochrony osobistej sporządzają na poszczególnych szczeblach organizacyjnych komórki BHP przy współpracy komórek zaopatrzenia.
Zbiorczy plan resortu sporządza Departament Techniki Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli — Wydział BHP przy współpracy Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego kierując 1 egz. do Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego. Ewentualnie zmiany odnośnie planowania odzieży na rok 1953 zostaną dodatkowo podane do wiadomości i stosowania poszczególnym przedsiębiorstwom i zakładom resortu Budownictwa Miast i Osiedli.

4. Zgodnie z cytowanym na wstępie zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 404 powinno być sporządzone i skierowane do właściwych Central Handlowych w terminie do dnia 1.XII.52 r. zbiorcze zapotrzebowanie roczne resortu na odzież służbową i specjalną (ochronną i roboczą).
W związku z powyższym poszczególne przedsiębiorstwa i zakłady w resorcie Budownictwa Miast i Osiedli powinny opracować zapotrzebowanie roczne wg. wzoru stanowiącego załącznik Nr 2 do wyżej wymienionego zarządzenia i przesłać do właściwych Centralnych Zarządów Budownictwa Miejskiego, które ustalą terminy do złożenia zapotrzebowania.
Komórki BHP w przedsiębiorstwach i zakładach opracowują plany zaopatrzenia w odzież specjalną (roboczą, ochronną i sprzęt ochrony osobistej) w oparciu o obowiązujące formularze (obecnie wzory WO i PZO w/g. instrukcji Państwowej Komisja Planowania Gospodarczego Nr 26) i składają do nadrzędnych komórek B.H.P. w Centralnym Zarządzie celem opracowania zbiorczych planów zaopatrzenia wg. tychże wzorów. Komórki BHP w Centralnym Zarządzie Budownictwa Miejskiego przesyłają plany zaopatrzenia do Departamentu Techniki (Wydział BHP) w terminie ustalonym przez Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 404 tj. do dnia 13 listopada. Wydział BHP przy współdziale Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego sprawdzi zgodność zapotrzebowań z przysługującymi normami, zaakceptuje je oraz sporządzi plan zbiorczy resortu.
Na podstawie powyższego planu zbiorczego, Centralny Zarząd Zaopatrzenia sporządza zbiorcze zapotrzebowanie resortu i przesyła do właściwych Central Handlowych (Centrala Odzieżowa, Spólnota Pracy).
W przypadku nie posiadania przez Przedsiębiorstwa i Zakłady we właściwym terminach dokładnych elementów dla opracowania konkretnego planu zaopatrzenia na rok następny, komórki BHP w uzgodnieniu z komórkami zaopatrzenia opracowują orientacyjny plan zaopatrzenia w oparciu o posiadane remanenty.
Wytyczne odnośnie opracowania tych zapotrzebowań udzieli komórkom BHP Departament Techniki w oparciu o orientacyjne dane wyjściowe otrzymane z Departamentu Planowania.

5. Z chwilą otrzymania przydzielonych rozdzielnikiem Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ilości odzieży dla resortu Budownictwa Miast i Osiedli, Centralny Zarząd Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego wspólnie z Wydziałem BHP w oparciu o sporządzone plany i zapotrzebowania sporządza rozdzielnik na poszczególne Centralne Zarządy Budownictwa Miejskiego,
Centralne Zarządy Budownictwa Miejskiego (komórki Zaopatrzenia) w porozumieniu z Komórkami BHP podzielą przydzielone ilości pomiędzy podległe jednostki, powiadamiając o przyznanych im ilościach odzieży pozostającej do realizacji w Centrali Odzieżowej lub Spólnocie Pracy.
Rozdzielniki powinny być w każdym przypadku przeanalizowane i zaakceptowane przez komórki BHP na wszystkich szczeblach organizacyjnych które ponoszą odpowiedzialność za właściwe, zgodne z obowiązującymi normami opracowanie rozdzielnika na podległe jednostki.

6. Przedsiębiorstwa i zakłady składają na podstawie przydzielonych ilości i zgodnie z tymi ilościami, zamówienia do Ekspozytury wojewódzkich Centrali Odzieżowej lub do oddziałów wojewódzkich „Spólnoty Pracy".
Zamówienia składają komórki zaopatrzenia z akceptacją i pieczątką Komórki BHP.

7. Wszelkie dodatkowe zapotrzebowania powinny być szczegółowo uzasadnione, zaakceptowane pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami przez Komórki BHP w przedsiębiorstwach i zakładach oraz przedstawione właściwym Centralnym Zarządom Budownictwa Miejskiego.
Centralne Zarządy Budownictwa Miejskiego po przeanalizowaniu zapotrzebowań przekazują je z akceptacją Komórek BHP do Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego.
Centralny Zarząd Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego przedstawia zapotrzebowanie do akceptacji Wydziałowi BHP Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli i kieruje z kolei do właściwych czynników w celu uzyskania przydziału. Podkreśla się, że wszelkie dodatkowe zapotrzebowania na wszystkich szczeblach organizacyjnych winny być zaakceptowane przez właściwe Komórki BHP w oparciu o obowiązujące normy, układ zbiorowy pracy oraz przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy.

8. W przypadku posiadania nadmiernych ilości odzieży, przedsiębiorstwa i zakłady powinny zgłosić nadwyżki do dyspozycji właściwych Centralnych Zarządów Budownictwa Miejskiego, które przydzielą te nadwyżki odzieży we własnym zakresie podległym jednostkom lub zgłoszą do dyspozycji Centralnego Zarządu Zaopatrzenia Budownictwa Miejskiego .

Równocześnie zwraca się uwagę na obowiązek właściwego magazynowania i konserwowania odzieży w myśl zarządzenia Nr 95 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 9. VIII.1951 r. w sprawie gospodarki i księgowości materiałowej (L. dz. CZZ/22/23126/51, co w znacznej mierze przyczyni się do przedłużenia czasokresu zużycia odzieży, usprawniając jednocześnie gospodarkę materiałową na tym odcinku.

Minister: R. Piotrowski

132.

OKÓLNIK Nr 42

MINISTRA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 17 czerwca 1952 r.

w sprawie formy zewnętrznej projektów wstępnych I stadium w dokumentacji technicznej budownictwa mieszkaniowego.

L. dz. C.Z „ZOR" D150K/a³52)

W celu nadania projektom wstępnym I stadium jednolitej formy zewnętrznej oraz zapewnienia terminowego opiniowania ich przez komisję oceny projektów inwestycyjnych i zatwierdzenia przez właściwe organy zarządzam, co następuje:

1. Przy opracowywaniu projektów wstępnych I stadium należy stosować przepisy obowiązujące, w szczególności zarządzenie Ministra Budownictwa Miast i Osiedli Nr 89 z dnia 27 lipca 1951 r. w sprawie sporządzania i zatwierdzania dokumentacji technicznej dla budownictwa mieszkaniowego (Dz. Urz. Min. Bud. M. i O. Nr 9, poz. 85).
2. Projekt wstępny I stadium powinien obejmować projekt urbanistyczny oraz wstępny projekt uzbrojenia terenu. Jeśli w wyjątkowym przypadku sporządzono projekt wstępny I stadium jedynie w zakresie urbanistyki — ograniczony do tego zakresu projekt powinien zawierać:
   a) opis techniczny wraz z kosztorysem orientacyjnym,
   b) planszę projektu,
   c) protokół Rady Technicznej .
3. Wszystkie karty projektu powinny być oprawione w sztywne okładki w sposób umożliwiający włączanie dalszych materiałów (z postępowania przed KOPI) lub wpięte do skoroszytu. Karty projektu powinny być kolejno ponumerowane. Na zewnętrznej stronie okładki (skoroszytu) powinien być zamieszczony tytuł: „Projekt wstępny I stadium osiedla . . . . . (podać nazwę). Na stronie wewnętrznej należy podać spis rzeczy. Pierwszą kartę stanowi karta tytułowa, na której należy podać:

a) w górnej lewej części —nazwy inwestorów: centralnego (Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli Centralny Zarząd Budowy Miast i Osiedli „ZOR"), naczelnego (Dyrekcja Budowy Osiedli Robotniczych w . . . .);
b) w środkowej części karty tytułowej należy podać tytuł projektu oraz ogólny koszt inwestycji;
c) w dolnej części należy zamieścić nazwę wykonawcy projektu (Miastoprojekt) oraz nazwisko i imię projektanta.

4. W przypadku opracowania projektu wstępnego I stadium w pełnym zakresie, t.zn. łącznie z wstępnym projektem uzbrojenia terenu, projekt urbanistyczny powinien odpowiadać warunkom, określonym w pkt. 1 — 3, a wstępny projekt uzbrojenia terenu powinien być opracowany w sposób umożliwiający jego ocenę z punktu widzenia prawidłowości rozwiązań ekonomicznych i oprawiony łącznie z projektem urbanistycznym. Szczegółowy sposób opracowania wstępnego projektu uzbrojenia terenu określony zostanie odrębnie.

5. Projekt wstępny I stadium powinien być podpisany przez głównego projektanta oraz dyrektora biura projektów lub osobę przez niego upoważnioną i przesłany do właściwej Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych:
a) jeżeli podlega zatwierdzeniu przez Dyrektora DBOR . . . — w 3 egz.,
b) jeżeli podlega zatwierdzeniu przez Ministra Budownictwa Miast i Osiedli . . . . — w 4 egz.,
c) jeżeli podlega zatwierdzeniu przez Przewodniczącego PKPG — 5 egz.

Do projektu biuro projektów dołącza materiały, stanowiące dodatkowe jego uzasadnienie, np. wycinek planu zagospodarowania przestrzennego, wyniki badań fizjograficznych, dowody uzgodnień poszczególnych zagadnień z właściwymi organami i t.d. Materiały te mogą być przesłane do Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych w jednym egzemlarzu. Powinny być włączone do oddzielnego skoroszytu.

6. Do poszczególnych egzemplarzy projektu, podlegającego ostatecznemu zatwierdzeniu lub akceptacji (zatwierdzenie wstępne) Dyrektor DBOR, Sekretariat KOPI-DBOR włącza materiały z posiedzenia KOPI, t.j. referat przedstawiciela biura projektów (projektanta), koreferat oraz protokół KOPI-DBOR Równocześnie Sekretariat uzupełnia odpowiednio spis rzeczy .

Na wewnętrznej stronie karty tytułowej zatwierdzonego lub akceptowanego projektu należy zamieścić klauzulę: „Na podstawie opinii Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych przy Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych w . . . . . . z dnia . . . 195 . . r. zatwierdzam (lub „akceptuję") projekt wstępny I stadium osiedla. . . . . . . podać nazwę projektowanego osiedla). Jeśli projekt obejmuje tylko opracowanie urbanistyczne należy dodać w klauzuli słowa: „w zakresie urbanistyki". Jeśli zatwierdzona została część projektu np. realizowana w danym roku inwestycyjnym należy odpowiednio zmienić treść klauzuli.

7. Projekty, odpowiadające warunkom, określonym w pkt. 1 — 6, akceptowane (zatwierdzone wstępnie) przez Dyrektora DBOR, należy przesłać niezwłocznie do Centralnego Zarządu „ZOR" wraz z materiałami, stanowiącymi dodatkowe ich uzasadnienie (pkt 5):
a) jeżeli projekt podlega zatwierdzeniu przez Ministra Budownictwa Miast i Osiedli . . . — w 3 egz.,
b) jeżeli projekt podlega zatwierdzeniu przez Przewodniczągo PKPG . . . . — w 4 egz.

Projekty powinny być przesyłane przy piśmie, w którym należy m. in. podać wniosek o rozpatrzenie projektu i przedstawienie go do zatwierdzenia oraz ilość przesyłanych egzemplarzy.

8. Jeśli w postępowaniu opiniodawczym KOPI-DBOR uchwali wniosek o uzupełnienie lub poprawienie projektu albo przepracowanie go — DBOR zwraca odpowiednią ilość egzemplarzy projektu — po włączeniu koreferatów i protokółów KOPI -- biuru projektów.

Biuro projektów wykonuje uchwałę KOPI-DBOR, zamieszcza na protokóle KOPI klauzulę, stwierdzającą wykonanie tej uchwały i przesyła uzupełnione, poprawione lub przepracowane egzemplarze do DBOR z wnioskiem o zatwierdzenie lub akceptację projektu.

Klauzula, stwierdzająca wykonanie uchwały oraz wniosek powinny być podpisane przez Dyrektora biura projektów lub osobę przez niego upoważnioną.

DBOR sprawdza również wykonanie uchwały swojej KOPI, czyni odpowiednią adnotację na protokóle i przesyła projekt do Centralnego Zarządu „ZOR" w sposób, określony w pkt. 7. Projekty przepracowane DBOR może — przed przesłaniem do C.Z. „ZOR" — poddać ponownej ocenie KOPI.

9. Po zatwierdzeniu projektu przez Ministra Budownictwa Miast i Osiedli Centralny Zarząd „ZOR" (Sekretariat KOPI) przekazuje oryginał projektu do archiwum, zaś dwa pozostałe egzemplarze uwierzytelnia i odsyła właściwej Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych dla celów dalszego projektowania.

Projekty ,akceptowane (zatwierdzone wstępnie) przez Ministra Budownictwa Miast i Osiedli ,Centralny Zarząd „ZOR" przesyła w 3-ch egzemplarzach — wraz z materiałami, stanowiącymi dodatkowe ich uzasadnienie (pkt. 5) — do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w celu ostatecznego zatwierdzenia. Po zatwierdzeniu projektu przez PKPG Centralny Zarząd „ZOR" odsyła dwa egzemplarze właściwej Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych.

Projekty przedstawiane Ministrowi Budownictwa Miast i Osiedli do zatwierdzenia lub akceptacji powinny być uzupełnione materiałami z posiedzenia KOPI przy Centralnym Zarządzie „ZOR", t.j. referatem przedstawiciela biura projektów (projektanta), koreferatem oraz protokółem z posiedzenia KOPI.

10. Jeśli w postępowaniu opiniodawczym KOPI-ZOR uchwali wniosek o uzupełnienie lub poprawienie projektu albo przepracowanie go, Centralny Zarząd „ZOR" zwraca egzemplarze projektu właściwej Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych w celu wykonania uchwały KOPI. Przy wykonywaniu uchwały KOPI-ZOR Dyrekcja Budowy Osiedli Robotniczych stosuje odpowiednio przepisy pkt. 8 niniejszego okólnika. W przypadkach, uzasadnionych szczególną pilnością sprawy, Centralny Zarząd „ZOR" może wezwać biuro projektów bezpośrednio do wykonania uchwały KOPI-ZOR. Odnosi się to do projektów, opracowanych przez Miastoprojekt „ZOR" w m. st. Warszawie na zlecenie Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych, mających siedzibę poza obszarem m. st. Warszawy. Równocześnie z wezwaniem biura projektów Miastoprojekt „ZOR" do wykonania uchwały C.Z. „ZOR" przesyła do DBOR odpisy protokółu KOPI. DBOR obowiązana jest czuwać nad terminowym i prawidłowym wykonaniem uchwały KOPI-ZOR .

11. W umowach o wykonanie projektów wstępnych I stadium, zawieranych przez Dyrekcje Budowy Osiedli Robotniczych i biura projektów, podporządkowane Centralnemu Zarządowi Biur Projektów Budownictwa Miejskiego, należy — jako jeden z warunków umowy — ustalić obowiązki, wynikające z niniejszego okólnika.

12. Za ścisłe przestrzeganie niniejszego okólnika odpowiedzialni są dyrektorzy biur projektów oraz dyrektorzy Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych. Naczelni dyrektorzy — Centralnego Zarządu „ZOR" i Centralnego Zarządu Biur Projektów Budownictwa Miejskiego — obowiązani są do czuwania nad prawidłowym jego wykonaniem.

Minister: **R. Piotrowski**

133.

PISMO OKÓLNE Nr 68

MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 12 czerwca 1952 r.

w sprawie inwentaryzacji drewna usługowego.

(L. dz. D.VII/3/2818/52)

W toku inspekcji przeprowadzonych w terenie stwierdzono, że zarządzenie Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 9 lutego 1952 r. w sprawie usprawnienia gospodarki drewnem usługowym (Dz. Urz. Nr 3, poz. 32) w dziale dotyczącym inwentaryzacji drewna usługowego (§ 4) nie zostało należycie i właściwie docenione przez przedsiębiorstwa budowlane. W wielu przypadkach usprawnienie gospodarki drewnem usługowym utożsamiane było z akcją ustalania remanentów.

W związku z tym wyjaśnia się i przypomina co następuje:
1) Inwentaryzacją powinny być objęte wszystkie znajdujące się na budowie drewniane elementy składowe rusztowań drabinowych, stojakowych, szybów windowych, prowizorycznych budynków gospodarczych, ogrodzeń, szop itp. oraz cały drobny sprzęt drewniany jak kobyłki, skrzynie do wapna, torowiska do taczek, schodnie itp.
2) Poszczególne elementy drewna nowego przeznaczonego na wykonanie w/w. ustrojów powinny być oznaczone

odpowiednio widoczną numeracją i ujęte w ewidencji i powinny być zabezpieczone przed zniszczeniem właściwymi środkami impregnacyjnymi, oraz w miarę możności okute.

3) Obrót zainwentaryzowanych ustrojów drewnianych powinien być rejestrowany w ewidencji. Spisanie ze stanu ewidencji tych ustrojów może nastąpić tylko po protokólarnym stwierdzeniu ich dalszej nieprzydatności przez komisję.

p.o. Dyrektor Departamentu: M. Ossowiecki

134.

PISMO OKÓLNE Nr 69

MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 31 maja 1952 r.

w sprawie stosowania w budownictwie płyt trzcinowych.

(L. dz. D.VII/3/2620/52)

1. Do najbardziej aktualnych zagadnień w obecnym czasie wzmożonego budownictwa — należy zagadnienie usprawnienia gospodarki materiałowej, która zmierza do uzyskania oszczędności przede wszystkim na odcinku materiałów deficytowych. Jednym z najważniejszych czynników w uzyskaniu powyższej oszczędności jest zastosowanie na budowach zamiennych materiałów nowych, dotychczas rzadko stosowanych lub nie stosowanych wogóle, produkowanych z tanich surowców krajowych. Jednym z takich materiałów jest między innymi trzcina, która przy właściwym jej zastosowaniu może w pewnych granicach zastąpić takie deficytowe materiały jak — drewno a także stosowaną obecnie w dużym ilościach cegłę i bloki ceramiczne.

   Trzcinę poza matami, stosuje się do produkcji prefabrykowanych płyt trzcinowych. Płyty trzcinowe są stosunkowe tanie, lekkie, dostatecznie wytrzymałe i wygodne przy zastosowaniu ich w lżejszych konstrukcjach budowlanych, a nadto nie stanowią podłoża do rozwoju i wegetacji grzyba domowego. W związku z powyższym podaje się następujące wytyczne, którymi należy się kierować przy stosowaniu w budownictwie płyt trzcinowych.

2. Najważniejszymi cechami trzciny jest jej mały ciężar objętościowy: $g = 60 — 100$ kg/m^3 w stanie luźnym przy naturalnej wilgotności i $g = 240 — 360$ kg/m^3 w stanie ścisłym, oraz niski współczynnik przewodnictwa cieplnego $\lambda = 0{,}075 — 0{,}08$.

   Chłonność wody w trzcinie wynosi około 100% ciężaru pierwotnego i to dopiero po dłuższym okresie nawilgocenia. Jednocześnie dzięki zawartości krzemionka w ilości ponad 2,5% suchej masy — ognioodporność trzciny jest znacznie większa niż innych materiałów organicznych.

   Trzcina w płytach winna być zdrewniała, t.j. nie zawierająca soków roślinnych. Powinna być zdrowa, a nie zgniła i zbutwiała lub porażona grzybem o widocznych plamach i smugach brązowych, bądź czarnych. Musi być dobrze wysuszona, z zawartością wody nie więcej niż 15 — 18% wg. ciężaru pierwotnego.

   Grubość źdźbła trzciny w płytach trzcinowych powinna wynosić u wierzchołka — w miejscu ścięcia kwiatostanu: $h = 5$ mm. dla elementów nośnych i $h = 3$ mm. dla materiałów izolacyjnych, a różnica średnicy nie powinna przekraczać 2 mm na odcinku o długości 1 m. Kwiatostan, jako nie posiadający cech trzciny powinien być obcięty, a wysokość źdźbła bez kwiatostanu powinna stanowić co najmniej: $1 = 150$ cm. Wreszcie trzcina powinna być cała, bez uszkodzeń podłużnych i poprzecznych pęknięć oraz dokładnie oczyszczona od liści (blaszki liściowe).

3. Płyty trzcinowe produkowane są o kształcie prostąkotnym. Zasadniczy wymiar tych płyt wynosi — grubość: $h = 5$ i 7 cm. przy zastosowaniu ich w elementach nośnych i nie mniej jakh = 3,5 cm. dla płyt izolacyjnych i do podsufitek. Płyty o mniejszej grubości — należy zaliczyć raczej do mat ścisłych, ze względu na ich znaczną giętkość .

   Szerokość płyt wg. długości źdźiebeł wynosi: $b = 150$ cm, a długość $1 = 100$, 200 i 300 cm. Na specjalne zamówienia płyty mogą być produkowane również i o innych długościach.

   W/w. płyty są wytwarzane z ułożonej warstwami trzciny — na przemian: grubszymi-dolnymi i cieńszymi u wierzchołka — końcami źdźiebeł w obu stykach płyty, bez żadnych mineralnych dodatków wiążących. Trzcina ta — jest ściśnięta i związana żelaznym drutem o średnicy $d = 2$ mm.

   Liczba związań drucianych na 1 mb. płyty wynosi $n = 7$,przy odległości skrajnych związań od styków płyty: 4 — 6 cm. Zahaczanie w każdym związaniu drucianym, liczące wg. jego długości, wykonuje się co 6 — 8 cm. Przekrój płyt jest jednostajny.

   Ciężar objętościowy płyt w zależności od ściśliwości ich, w stanie naturalnej wilgotności, wynosi : $g = 280 — 360$ kg/m^3. Współczynnik przewodnictwa ciepła takich płyt stanowi $\lambda = 0{,}08 — 0{,}09$. Wytrzymałość dopuszczalna na zginanie płyt konstrukcyjnych o rozpiętości wzdłuż źdźiebeł, przy współczynniku bezpieczeństwa $n = 2{,}5$ wynosi: $R = 5$ kg/cm^2 i przy współczynniku zaś $n = 1{,}8$ wytrzymałość płyt stanowi: $R^{dz} — 7$ kg/cm^2.

   Powyższe właściwości wykazują, że płyty trzcinowe są dobrym materiałem izolacji termicznej, a ze względu na dostateczną wytrzymałość mogą służyć w konstrukcjach jako materiał wypełniający i pokrycie.

   Powyższe płyty można stosować jako:

   a) okładzinę (izolację cieplną),
   b) podsufitkę,
   c) ślepą podłogę,
   d) wypełnienie szkieletu ścianek działowych,
   e) płyty dachowe.

4. a) Płyty trzcinowe jako okładziny — izolacji cieplnej, układa się na murze ceglanym, względnie z bloków — od strony wewnętrznej z zachowaniem poziomego kierunku źdźiebeł. W tym przypadku płyty stosuje się o grubości 3,5 lub 5cm Płyty te przybija się do ścian w spoiny nie rzadziej jak co 50 cm., wydłużonymi gwoździami z poszerzonymi główkami, względnie z zastosowaniem pod gwoździe — podkładek blaszanych. Przy tym gwoździe powinny być zapuszczone w spoinę nie mniej jak na 7 cm. Tynkowanie płyt okładzinowych wykonuje się z zaprawy wapienej bez uprzedniego przygotowania.

   b) Przy zastosowaniu podsufitki płyt trzcinowych w stropie drewnianym — belki układa się co 75 cm. Płyty te przybija się do belek drewnianych od dołu tak, aby źdźbła trzciny wypadły prostopadle do tych belek Gwoździe przy tym stosuje się wydłużone z podkładkami blaszanymi. Przy przybijaniu powyższych płyt — gwoździe powinny być zapuszczone co najmniej na 5 cm. Do stropu żelbetowego płyty trzcinowe mocuje się od dołu przy pomocy drutów o średnicy $d = 2$ mm. — uprzednio wypuszczonych ze spoin między pustakami względnie — z dolnej warstwy płyty żelbetowej, w odległości między sobą nie rzadziej jak 50 cm. Do podsufitek należy stosować płyty o grubości $h = 5$ cm. Podsufitki płyt trzcinowych pokrywa się tynkiem z zaprawy wapiennej.

   c) Na stropie żelbetowym układa się płyty trzcinowe jako ślepą podłogę na sucho, przy czym między stykami płyt, prostopadłe do kierunku ich źdźiebeł daje się łaty drewniane o grubości —równej grubości płyt i o wysokości 4 — 5 cm. Łaty te następnie mocuje się co 100 cm do drutu wiążącego w stykach płyt trzcinowych, przy pomocy drutu o średnicy 2 mm. Do łat ułożonych między płytami trzcinowymi w odległości od równych szerokości płyty (co 1,50 m) przybija się podłogowe deski za pomocą krytych gwoździ. Powyższe stosuje się przeważnie w podłogach nad piwnicami, że względu na ich ocieplenie. Przy tego rodzaju stropach można stosować płyty trzcinowe o grubości 3,5 i 5 cm. W przypadku posadzki z deszczółek na lepiku układanej na żelbetowych stropach nadpiwnicznych, można dla ocieplenia podłogi stosować podkład z płyt trzcinowych pokrytych uprzednio wyrównawczą szlichtą z zaprawy cementowej o grubości 2 cm. Płyty te układa się na stropie — sucho i mocuje się między sobą w stykach co 50 cm. przy pomocy drutu 2 mm. uprzednio wypuszczonego z tego stropu.

   d) Przy wypełnieniu szkieletowych ścianek działowych — płyty trzcinowe dopasowuje się pomiędzy słupy i przybija z obu stron do drewnianych łat, które uprzednio mocuje się do tych słupów w położeniu poziomym na wpust względnie na czop. Odległość między łatami ustala się w zależności od wysokości ściany, ale nie mniej jednak jak 60 — 70 cm. Niezależnie od powyższego — łaty przybija się również ich górnej części słupów pod sufitem i w dolnej ich części — przy podłodze Odległość między słupami

należy przyjmować równo jednej lub dwom szerokościom płyt trzcinowych, — wybierając przy tym odpowiedni przekrój łat, nie większy jednak jak o grubości d = 5 cm i szerokości b = 8 cm. Płyty należy tu stosować o grubości 5 lub 7 cm. Grubość słupów nie powinna wynosić więcej niż podwójna grubość płyt. Płyty trzcinowe przybija się w układzie, dającym poziomy kierunek źdźbeł. Gwoździe do przybijania płyt — muszą być wydłużone z poszerzonymi główkami lub z zastosowaniem pod nie podkładek blaszanych. Gwoździe te powinny poza tym przechodzić przez całą grubość łat. Tynkowanie takich ścian wykonuje się zwykłą zaprawą wapienną — bezpośredio na płytkach, bez uprzedniego przygotowania.

c) Przy pokryciu dachu płytami trzcinowymi — krokwie tak drewniane jak i żelbetowe — ustawia się w odległości między ich osiami, wynoszącej 1 = 75 cm. Płyty do pokrycia dachu stosuje się o grubości 5 i 7 cm., Przy czym powinny być one ułożone na krokwiach — prostopadle do konstrukcji podtrzymującej, czyli tak — aby źdźbła miały kierunek poziomy. Styki przyległych płyt układanych na krokwiach, powinny być ściśnięte i leżeć na osi krokwi. Do krokwi drewnianych przybija się płyty trzcinowe nie rzadziej jak co 50 cm — przy pomocy wydłużonych gwoździ zposzerzonymi główkami, lub z zastosowaniem pod gwoździe podkładek blaszanych. Przy przybijaniu płyt gwoździe powiny wchodzić w krokwie nie mniej jak na 4 cm. Do krokwi żelbetowych — płyty trzcinowe mocuje się za pomocą 2 mm. drutu — zaczepionego o drut konstrukcyjny płyty, co 50 cm. Następnie powierzchnia płyt dachowych pokrywa się wyrównawczą warstwą z zaprawy cementowej o grubości 1,5 — 2 cm, na której układa się papę na lepiku.

5. Pomimo, że płyty trzcinowe są więcej ognioodporne niż drewno, tym nie mniej jednak — w celach zabezpieczenia konstrukcji od pożaru, od płyt tych należy stosować przepisy budowlane, ustalające warunki stosowania w konstrukcjach — elementów drewnianych — jak np. przepisy o odległości tych elementów od pieców, kominów i tp.

p.o. Dyrektor Departamentu: M. Ossowiecki

135.

PISMO OKÓLNE Nr 73

MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 19 czerwca 1952 r.

w sprawie nowego rodzaju cementu „budowlanego".

(L. dz. D.VII/3/4539/52)

W zarządzeniu Min. Bud. Miast i Osiedli z dnia 3.II.51 r. (Dz. Urz. Min. Bud. M. i O. Nr 15, poz. 138) podane są rodzaje produkowanego cementu i wytyczne stosowania.

W uzupełnieniu tych danych Min. Budown. Miast i Osiedli zawiadamia, iż w ostatnich czasach dostarczany jest na budowy nowy rodzaj cementu zwany

„Cementem budowlanym",

zawierający pewne domieszki odchudzające (np. Ca_2CO_3). Marka tego cementu wynosi 250 kg/cm².

Cement budowlany pakowany powinien być w worki z dwoma czerwonymi pasami i napisem:

„Cement budowlany".

Szczegółowe cechy tego cementu są w chwili obecnej badane przez właściwe instytuty.

Do czasu ukończenia tych badań i znormalizowania produkcji wspomnianego cementu należy przestrzegać przy stosowaniu tegoż — następujące tymczasowe wytyczne:

Cement budowlany powinien być stosowany do konstrukcji betonowych lub żelbetowych mniej odpowiedzialnych (np. stropy i nadproża o mniejszych rozpiętościach, wieńce stropowe, słupy) natomiast nie powinien być narazie stosowany do ustrojów ramowych, cienkościennych elementów konstrukcyjnych, elementów podziemnych narażonych na działanie agresywnych wód i t.d.

Przy stosowaniu tego cementu do konstrukcji żelbetowych powinny być przestrzegane następujące warunki:

a) zezwolenie na stosowanie cementu budowlanego „250" dla robót konstrukcyjnych żelbetowych wydaje kierownik robót na piśmie, oddzielnie dla poszczególnych części robót.

b) przy wydawaniu zezwolenia na stosowanie cementu budowlanego do wykonywania konstrukcji żelbetowych, kierownik robót sporządza protokół konieczności użycia cementu budowlanego, motywując decyzję względami gospodarki materiałowej (zapasy cementu budowlanego na budowach przy jednoczesnym braku cementu portlandzkiego „250") i przesyła natychmiast do naczelnego inżyniera zjednoczenia,

c) wytrzymałość walcową na ściskanie założoną w projekcie dla danego elementu należy na budowie podnieść o 10%,

d) podniesioną wytrzymałość należy osiągnąć przez ustalenie należytego dozowania mieszanki betonowej w pierwszym rzędzie przez właściwy dobór kruszywa, właściwe dozowanie wody, odpowiednie zagęszczanie betonu, jego pielęgnację i t.p.

e) nie wolno stosować cementu budowlanego do robót konstrukcyjnych żelbetowych wykonywanych przy zastosowaniu sztucznego dojrzewania.

p.o. Dyrektor Departamentu: M. Ossowiecki

136.

PISMO OKÓLNE Nr 74

MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

z dnia 19 czerwca 1952 r.

w sprawie realizacji planu kapitalnych remontów na rok 1952.

(L. dz. DX/4/3810/52)

Departament Inwestycji na podstawie przeprowadzonej analizy materiałów sprawozdawczych z wykonania planów kapitalnych remontów Centralnych Zarządów na rok 1952, opinii jednostek wykonawczych oraz obserwacji przebiegu realizacji kapitalnych remontów stwierdza co następuje:

1. przedsiębiorstwa nadzorowane przez Centralne Zarządy (jednostki równorzędne) nie przestrzegają ustalonych planem terminów remontów (wyłączenie obiektu z produkcji remontu kapitalnego). Nie przestrzeganie terminów remontów powoduje: wczesne zużywanie się sprzętu, wypadki w pracy a przede wszystkim obniża wydajność pracy sprzętu .
   W konsekwencji takie użytkowanie sprzętu powoduje konieczność przeprowadzenia remontu renowacyjnego (odbudowy) zamiast planowanego remontu kapitalnego.
2. czas trwania kapitalnego remontu obiektów jest przeważnie przedłużony i niezgodny z planem.
3. brak współpracy komórek głównego mechanika z komórkami planowania na odcinku zarówno planowania jak i wykonawstwa kapitalnych remontów. Na tym odcinku jest niezbędna synchronizacja planów kapitalnych remontów (ustalenie terminów i czasu trwania remontu) z planam produkcyjnymi.

W związku z pkt. 1, 2, 3, Departament przypomina o przestrzeganiu wytycznych zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 366 z dnia 13 września 1951 r. w sprawie terminów i czasu trwania remontów w przedsibiorstwach przemysłowych (Biuletyn Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 26, poz. 247) oraz pisma Departamentu Głównego Mechanika i Energetyka z dnia 7 listopada 1951 r. L. dz. D.VIII/3/3794/51 w sprawie terminów i czasu trwania remontów w przedsiębiorstwach.

4. Materiały sprawozdawcze z wykonania kapitalnych remontów za okres od 1 stycznia 52 r. do 31.IV.52 wykazały niskie wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na kapitalne remonty (od 5% do 39%, przy średnim wykorzystaniu 18% w ramach całego resortu). Powyższy stan może spowodować niewykorzystanie środków finansowych na kapitalne remonty, ustalonych limitem netto na rok 1952.

W celu usprawnienia przebiegu realizacji kapitalnych remontów i uniknięcia poważniejszych konsekwencji w wyniku nieprzestrzegania dyscypliny zarówno w planowaniu jak i w wykonawstwie kapitalnych remontów przy jednoczesnym niskim wykorzystywaniu przeznaczonych na ten cel środków finansowych wydaje się koniecznym by komórki planujące kapitalne remonty w Centralnych Zarządach (jednostkach równorzędnych) przeprowadziły stałą kontrolę odnośnie:

a) przestrzegania ustalonych planem terminów remontów kapitalnych,

b) czasów trwania remontów zarówno przy gospodarczym jak i zleconym systemie wykonania, oraz spowodowana pełniejszego wykorzystania środków finansowych przeczonych na kapitalne remonty.
W przypadku wykonania kapitalnych remontów systemem gospodarczym i sfinansowania ich ze środków eksploatacyjnych należy przyśpieszyć ich refundację.

w. Dyrektor Departamentu: L. Rymsza

137.

OBWIESZCZENIE

MINISTERSTWA BUDOWNICTWA MIAST I OSIEDLI

o sprostowaniu omyłek w druku w Dzienniku Urzędowym.

(L. dz. GM/2/4940/52)

W Nr 7 z dn. 1 maja 1952 r. Dziennika Urzędowego Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli w poz. 75 w instrukcji do zarządzenia Nr 65 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli na str. 7 w tabeli wynagrodzeń **wydrukowano** w rubryce „kategoria płac": „1a — 5", **winno być:** „1a — 3", w rubryce dodatek funkcyjny w złotych **wydrukowano:** 189,00 do 157,00, **powinno być:** 189,00 do 157,50 — co niniejszym prostuje się.

p.o. Dyrektor Gabinetu: **H. Czekała**

KOMUNIKAT I

W Dzienniku Ustaw R. P. ogłoszono:

W Nr 27 z 31.V.52. poz. 185 rozporządzenie Rady Ministrów z 3.V.52 r. w sprawie zniesienia powiatu warszawskiego, utworzenia powiatów i zmianie granic niektórych powiatów w wojew. warszawskim;

poz. 186 rozporządzenie Przesa Rady Ministrów z 22.V. 52 r. w sprawie nadania ustroju miejskiego w gminie Mszana Dolna.

W Monitorze Polskim ogłoszono:

W Nr A-44 z 29.V.52, poz. 620 uchwałę Nr 386 Rady Ministrów z 14.V.52 w sprawie zmiany tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Kolei;

poz. 623 uchwałę Nr 395 z 14.V.52 zmieniającą uchwałę z 1.IV.50 w sprawie powołania Rady Programowej do Spraw Wystaw i Targów;

poz. 624 zarządzenie Nr 106 Prezesa Ministrów z 26.IV.52 w sprawie organizacji oraz zakresu z trybu działania komisji kwalifikacyjnych dla pomocniczych pracowników nauki;

poz. 625 zarządzenie Przewodniczącego P.K.P.G. i Ministra Finansów z 30.IV.52 zmieniające zarządzenie w sprawie robót i dostaw inwestycyjnych objętych planem inwestycyjnym na r. 1951, nie wykonanych rzeczowo do dn. 31.XII.51 r.;

poz. 634 pismo okólne Nr 102 Prezesa Rady Ministrów z dn. 15.V.52 w sprawie zasad postępowania kierowników urzędów i instytucji państwowych oraz przedsiębiorstw uspołecznionych w przypadku tymczasowego aresztowania pracownika.

W Nr A-45 z dn. 30.V.52, poz. 637 zarządzenie Ministra Przemysłu Drobnego i Rzemiosła z 16V.52 w sprawie zasad i trybu zawierania umów i wykonanie robót budowlano-montażowych objętych planem inwestycyjnym z Centralą Prywatnego Przemysłu Mineralnego, Drzewnego i Materiałów Budowlanych;

poz. 638 zarządzenie Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z 13.V.52 w sprawie trybu postępowania przy sprzedaży przez Centralę Spółdzielni Transportu pojazdów samochodowych grupy II.

W Nr A- 46 z 31.V.52 poz. 642 zarządzenie Przewodniczącego P.K.P.G. z 7.V.52 w sprawie regulowania płac kierowców, ich pomocników, warsztatowców i innych pracowników samochodowych;

poz. 643 zarządzenie Ministra Finansów z 29.V.52 w sprawie wynagrodzenia kierowców i innych pracowników samochodowych.

KOMUNIKAT II

Wydane zostały a nie są ogłoszone w Dzienniku Urzędowym następujące akty normatywne:

Zarządzenie Ministra Nr 115 z dn. 4.VI.52 L. dz. DI/1/3468/ /52 w sprawie zmian w planie inwestycyjnym na r. 1952.

Zarządzenie Ministra Nr 116 z 31.V.52 D.X/5/52 w sprawie sprawozdawczości z realizacji dostaw maszyn i urządzeń technicznych w jednostkach nadzorowanych przez Centr. Zarząd Zakładów Prefabrykacji Budownictwa Miejskiego .

Zarządzenie Ministra Nr 117 z 5.VI.52 L. dz. DI/1/3050/52 w sprawie zakończenia akcji zawierania umów o wykonanie robót budowlano-montażowych objętych planem Inwestycyjnym 1952 r.

Zarządzenie Ministra Nr 118 z 6.VI.52 L. dz. DIX/216/0/5/52 w sprawie produkcji belek i pustaków DMS w zakładach interwencyjnych i punktach produkcyjnych nadzorowanych przez Centralne Zarządy Bud. Miejskiego.

Pismo okólne Nr 60 z 21.V.52 L. dz. GM/2/9-14/52 w sprawie skorowidza przepisów prawnych.

Pismo okólne Nr 64 z dn. 30.V.52 L. dz. DXIII/2/52 w sprawie zarządzenia Ministra Budownictwa Miast i Osiedli o polepszeniu jakości robót i dyscypliny płac.

Pismo okólne Nr 65 z 31.V.52 L. dz. V/3/949/52 w sprawie stosowania niektórych przepisów taryfy „niefabrycznej" przy ubezpieczeniach od ognia.

Pismo okólne Nr 67 z 10.VI.52 L. dz. GM/1/6376/52 w sprawie delegacji służbowych, narad i konferencji w Warszawie w okresie Zlotu Młodych Przodowników Budowniczych Polski Ludowej.

Akty te rozesłane zostały w odbitkach sporządzonych na powielaczu.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli, Warszawa, Al. Stalina 26.

Warunki prenumeraty Dziennika Urzędowego Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli prenumerata roczna — 18 zł., półroczna — 10 zł. 50 gr. Cena pojedyńczych egzemplarzy wskazana na każdym egzemplarzu. Wpłacać należy do Narodowego Banku Polskiego V oddział miejski Warszawa Rachunek Ministerstwa Budownictwa Miast i Osiedli Nr 378 — 412 — 18 część 21, dział 5 rozdział 24 § 3 wpływy z wydawnictw.—

Cena 1 zł 65 gr.

Drukarnia Akcydensowa, W-wa. Tamka 3 4.000. Zam. 1841 z dn. 26.VI.52. Podpisano do druku 14.VII.52. druk ukończono 16.VII.52. Objętość 1¾ ark. druk. Pap. druk. sat. kl. VII. A1 60 3-B-22588.

ODBIORCA:

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.